СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VIII. — Мт. Кармель, Па. Четверъ 1-го Марця 1900. — Число 8.

КАЛЕНДАРЬ.

Марець.		
1	Ч.	Теодора, Маріямны
2	П.	Льва папы римск.
3	С.	Архипа, Теодота
4	Н.	Сыропустна Льва
5	П.	Тимотея
6	В.	Мучениковъ евгеніеск.
7	С.	Поликарпа

ЗМѢСТЪ:

Справы „Союза.“ — Нашй братства, а американьскй уніи. — Неправославіе въ православной Россіи. — Вѣсти зъ Америки. — Вѣсти вдъ старого краю. — Новинки. — Посмертнй вѣсти. — Почтова скринка. — Фейлетонъ: Притча про двохъ сусѣдôвъ, що мали одно имя. — Рôздвянй свята на Украинѣ. — Оголошеня.

Увага.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Въ першой половинѣ лютого б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

		Число въ гол. книзѣ
	Yonkers, N. Y.	
1.	Зорило Марко	1105
	Belle Vernon, Pa.	
2.	Кицакевичъ Никола	142
3.	Ставискій Иванъ II.	143
4.	Пишь Михаилъ	143
5.	Лешнякъ Иванъ	144
	Waterbury, Conn.	
6.	Гомикъ Иванъ	211
	McKees Rocks, Pa.	
7.	Зазулякъ Адамъ	1804
8.	Шарый Иванъ	1805
9.	Карась Василь	1805
10.	Завада Стефанъ	1806
11.	Мацанъ Юрій	1806
12.	Чорнаничъ Теодоръ	1807
	St. Louis, Mo.	
13.	Сапа Мартинъ	1807
14.	Ридзикъ Софія	1808
15.	Копча Анна	1808
16.	„ Юліянна	1809
17.	„ Іоанъ	1809
	Syracuse, N. Y.	
18.	Шопа Марія	68
19.	„ Михаилъ	68
20.	„ Анна	69
	McAdoo, Pa.	
21.	Ґойдичъ Петро	666
	Eleanor, Pa.	
22.	Мусява Андрей	115
23.	Ракъ Стефанъ	1810
24.	Русинъ Осифъ	1810
	Jessup, Pa.	
25.	Вака Михаилъ	104
	Rhone, Pa.	
26.	Дзябякъ Николай	250
27.	Ґалайда Иванъ	250
28.	„ Марія	251
	Olyphant, Pa.	
29.	Турко Василь	1183
30.	Митришинъ Теодоръ	1811
31.	Даньковскій Адамъ	1811
32.	Ґловачь Василь	1812
33.	Гаврилякъ Андрей	1812
34.	Матѣчакъ Никита	1813
35.	Пишь Діонизій	1813
36.	Роптицкій Прокопъ	1814
37.	Жидло Іоанъ	1814
38.	Свала Анастазія	1815
39.	Скварла Сервій	1815
40.	Рибацкій Станиславъ	1816
41.	Трояновскій Францъ	1816
42.	Хованьскій Андрей	1817
43.	Дудра Марія	1817
	Pittsburg, Pa.	
44.	Волошиновичъ Иванъ	1818
45.	„ Афтанъ	1818
46.	Хомякъ Лука	1819
47.	Ґерякъ Авксентій	1819
48.	Рогаль Василь	1820
49.	Томчикъ Марія	1820
	Shenandoah, Pa.	
50.	Крейницкій Іоанъ	225
	Sayre, Pa.	
51.	Рабиньскій Иванъ	903
	Whitney, Pa. Нове братство.	
52.	Сопчишакъ Іоанъ	582
53.	Сидорякъ Николай	1821
54.	Завада Петро	1821
55.	Горощакъ Спиридіонъ	1822
56.	Глива Іоанъ	1822
57.	„ Андрей	1823
58.	„ Теодоръ	1823
59.	Гопей Михаилъ	1824
60.	Братчакъ Юрій	1824
61.	Крета Василь	1825
62.	Морохъ Прокопъ	1825
63.	Пишь Максимъ	1826
64.	Риджаничь Петро	1826
65.	Возиякъ Іоанъ	1827

Ант. Бончевскій
секретарь

Квитъ

на $600, словами шѣсть сотъ доляр., котрй я получила вôдъ »Р. Н. Союза« яко посмертну запомогу по моимъ мужови Иванови Добошъ, за що складаю щиру подяку.

Lansford, Pa., 19. февруара 1900.

Анна Добошъ.

ПРИ СВѢДКАХЪ:
Андрей Добошъ,
Леонъ Монѣта,
Иванъ Тхôръ.

Квитъ

на $300, котрй одержавъ я вôдъ »Р. Н. Союза« яко посмертну запомогу по моѣй женѣ Евфрозинѣ. За скоре выплачене складаю выдѣлови тов. щиру подяку.

Yonkers, N. Y., 17. февруара 1900.

Яковъ Стержѣнъ.

ПРИ СВѢДКАХЪ:
Павло Тимкевичъ,
Лазоръ Сиротикъ.

Квитъ

на $300, котрй вôдобравъ я зъ касы »Р. Н. Союза« яко посмертну запомогу по моимъ братѣ Теодорѣ, котрый бувъ членомъ »Р. Н. С.« въ Mayfield, Pa. За выплачене складаю сердечну подяку.

Olyphant, Pa., 17. февруара 1900.

Давидъ Дудикъ.

ПРИ СВѢДКАХЪ:
Иванъ Арданъ,
Юрій Хилякъ.

НАШЙ БРАТСТВА, А АМЕРИКАНЬСКЙ УНІИ.

(Американьскй Русины — се-селяне. — Що суть братства, а що суть уніи? — Бракъ характеровъ — колодою въ поступѣ.)

Вôдповѣдно до нашои натуры и нашого выхованя мы идемо по дорозѣ поступу поволи и тихо, безъ гуку и грому. Якъ недавнй жителѣ села жіемо. Кождый для себе. Звязь зъ другими людьми почуваемо поволи. По-за невнй границѣ не любимо выходити, якъ селяне по-за свои села. Любимо творити громады для самыхъ себе, безъ жадного вôдношеня до другихъ. Есть се рѣдкостію у насъ, щобъ люде зъ двохъ близькихъ громадъ сходили ся зъ собою, порозумѣвали ся, любили ся, якъ бы мы були чужими для себе.

Чи такъ есть у другихъ? Нѣ. Чи такъ мусить бути у насъ? Не знати. Залежить се вôдъ насъ, а въ першой линіи вôдъ братствъ нашихъ. Бо, якъ товариства чисто роботничй (лѣпшихъ не маемо), крыють у собѣ зародокъ высшои орґанізаціи. Бо нашй братства се нашй тымчасовй уніи. Такъ само, якъ уніи, мають за цѣль помагати роботникамъ у ихъ тяжкой доли и такъ само, якъ колись тіи починають поодиноко то тутъ то тамъ выростати. Правда, уніи мають ширшй цѣли, па тежь они и уніи. Однако суть до себе подобнй, якъ выходить зъ порôвнаня. Нашй братства запомагають роботникôвъ въ часѣ слабости, и уніи запомагають, нашй братства дають посмертне, и уніи дають, нашй братства дбають о карность мѣжь своими членами, и уніи дбають, навѣть о много больше. На тôмъ порôвнане кончить ся. Мы не идемо дальше, мѣжь тымъ коли уніи помагають еще роботникамъ у старости, въ часѣ безроботя, у стрейкахъ, мѣряючись око въ око зъ капіталістами. Якъ намъ далеко до того! А богато зъ насъ навѣть того не вôдчуває!

Исторія уній показує, якъ зъ малыхъ початкôвъ повстали великаньскй товариства роботничй, котрй интеліґенціею и силою доровнують капіталістамъ, коли ихъ не перевысшують. Ихъ поступъ шовъ въ парѣ зъ розвоемъ фабрикъ и свѣтовыхъ торговъ. Якъ нашъ, не знаю. Часомъ здае ся, що мы не заможемо нѣколи дальше пôйти. Не якась невмолима судьба, анѣ тяжкій проклôнъ надъ нами тому причиною. Намъ бракъ характерôвъ, бракъ выробленои волѣ. И мы маемо, якъ другй роботники, свое горчичне зеренце, свои братства. Если позволимо сему зеренцю скôльчити ся и выростати, будемо мати великe дерево зъ галузями, галузками и листочками. Якъ нѣ — якъ бѣдолахи будемо животѣти.

Павло Тимкевичъ.

Неправославіе въ православной Россіи.

Недавно обѣцяли мы подати де-що зъ порядкôвъ въ Россіи. Ось се й робимо. А робимо се зъ двохъ причинъ: разъ — що тй россійско-державнй порядки сильно вôдбиваютъ ся на нашôмъ народѣ, котрого живе тамъ 7 разъ больше, якъ въ Австріи; а по друге — есть мѣжь нами жменя людей, правда — перевертнѣвъ або духовыхъ калѣкъ, котрй все и всюда выхваляють всьо россійске, бо оно въ християньской и православной державѣ, а ще до того и въ славяньской. Той жмени людей захотѣлось насъ американьскихъ Русинôвъ поробити перше християнами, хоть мы такими були скорше якъ они, а опôсля загнати насъ въ те захвалюване багно, въ котрôмъ загинувъ бы по насъ и слѣдъ. Тымчасомъ каждый розсудный чоловѣкъ, котрому россійскй побренькачѣ ще не затьмили здорового розуму, знає гараздъ, що порядки въ россійской державѣ належать до найгôршихъ въ Европѣ. Подивѣмъ ся только, що пишуть самй россійскй, але неценузурнй, газеты.

Переслѣдованя за вѣру.

Россійскій рядъ строго переслѣдує всѣхъ тыхъ, котрй не хочуть признавати россійскои церкви або якъ деякй хочуть »православнои«.

Кіевскій мировый зъѣздъ засудивъ дня 11. падолиста м. р. 50 штундистôвъ нѣбы за недозволенй зборы, на котрыхъ они читали святе письмо и спѣвали церковнй пѣсни, хоть передъ тымъ звычайный судія за те саме ихъ увôльнивъ. Въ Юрьевѣ знову судились два случаѣ, чому родичѣ не выховують своихъ дѣтей въ россійско-православной вѣрѣ? — Тй справы судились въ окружнôмъ судѣ; при замкненыхъ дверехъ и въ обохъ случаяхъ засуджено: родичѣвъ на 2 мѣсяцѣ тюрмы, а дѣти вôдобрано и дано »православнымъ опѣкунамъ для воспитанія ихъ въ правилахъ греко-россійскаго исповѣданія«. Тй вѣсти подае »Свободная Мысль« ч. 5., що выходить въ Женевѣ, въ Швайцаріи.

Въ селѣ Дзендзелôвка, уманьского уѣзду въ кіевской ґуберніи, пишуть »Листки Свободного Слова« ч. 9., що выходить въ Лондонѣ, въ остатныхъ двохъ рокахъ вôдбулись ажь чотыри зôбраня въ школѣ, на котрыхъ були и батюшки та переконували штундистôвъ о правдивости россійского православія. А переконували такъ, що таки на першôмъ »увѣщанію« штундистôвъ мало не побили вѣрники православія; по третємъ »увѣщанію« збили до непамяти Данька и Ивана Цибульскихъ та ще босыхъ по снѣгу та скровавленыхъ завели до батюшки, щобы похвалитись — певно — о твердости своеи вѣры; по четвертôмъ »увѣщанію« выбито вôкна по всѣхъ домахъ штундистôвъ.

Въ наслѣдокъ доносу попа арештовано въ мартѣ м. р. 10 душь села Бабки коло Харкова. Таки тои самои ночи отворились дверѣ темницѣ, ввôйшли якись люде и казали арештованымъ выходити; а коли тй выйшли, то безпощадно ихъ збили, а въ додатку позниманли зô всѣхъ чоботы и выпхали на улицю. Хоть опôсля судъ не знайшовъ жаднои вины на арештованыхъ, але чоботы пропали.

Въ мѣстѣ Орлѣ сидить въ тюрмѣ 13 людей за »неправославіе«. Зъ нихъ 7 осудила »Харковская Судебная Палата«, котра приѣздила судити, на выслане въ Закавказе; а 6 засудили въ

(Продовжене на другôй сторонѣ).

Притча про двохъ сусѣдôвъ, що мали одно имя.*)

Въ однôмъ селѣ було двохъ сусѣдôвъ; оденъ бувъ богатый а другій бѣдный; оденъ звавъ ся Иванъ Буракъ а другій такъ само Иванъ Буракъ. То зъ тымъ бувало неразъ велике баламутство, що они оба однаково называли ся и писали ся. Наприкладъ: оденъ Иванъ Буракъ, той богатый, упивъ ся, то на другій день пôйшла по селу чутка, що той бѣдный Иванъ Буракъ, то великій піякъ. Або оденъ Иванъ Буракъ, той богатый, не заплативъ податку, то здекуційникъ прійшовъ въ село и бѣдному Иванови Буракови зафантувавъ кожухъ. Разъ навѣть такъ було, що богатого Ивана Бурака засудили на арештъ, а жандармъ прійшовъ въ село и хотѣвъ того бѣдного Ивана Бурака брати до арешту.

А другій разъ знову стала ся така помылка, що бѣдный Иванъ Буракъ купивъ кавалокъ поля, а въ судѣ заинтабульовали той кавалокъ поля пôдъ той нумеръ дому, що до богатого Ивана Бурака належавъ. То такъ стояло въ табули, ажь прійшовъ часъ, що бѣдный Иванъ Буракъ женивъ сына и хотѣвъ сынови той кавалокъ поля записати. Але приходить до табулѣ, а въ табулѣ кажуть ему, що вôнъ того поля не мае. »Якъ — каже — не маю! Та-жь я купивъ, тай контрактъ маю!« Тогды зачали въ табулѣ и на мапѣ шукати и выказало ся, що той купленый кавалокъ поля прилучено въ табулѣ до ґрунту богатого Ивана Бурака и пôдъ его нумеръ. И тогдѣ сказали въ судѣ бѣдному Иванови Бураковi, що вôнъ не може того поля записати на свого сына, хиба богатый Иванъ Буракъ позволить, бо въ табулѣ тото поле належить до богатого Ивана Бурака. Але богатый Иванъ Буракъ не хотѣвъ позволити; каже: »то вже мое поле, коли на мене заинтабульовано«.

То вже було бѣдному Иванови Бураковi за богато того баламутства тай того клопоту. Пôшовъ вôнъ до адвоката порадити ся, що ему робити зъ тымъ баламутствомъ. А той адвокатъ пытае ся бѣдного Ивана Бурака: »А де жь твоя хата стоить?« А бѣдный Иванъ Буракъ каже: »моя хата стоить при дорозѣ, а мого сусѣда — то за потокомъ«. То адвокатъ такъ порадивъ бѣдному Иванови Бураковi: »Ты — каже — не пиши ся: Иванъ Буракъ, але пиши ся: Иванъ Буракъ Придорожный, бо твоя хата при дорозѣ; а твого сусѣда будемо писати: Иванъ Буракъ Запоточный, бо вôнъ за потокомъ мешкае. То вже — каже адвокатъ — не буде нѣякого баламутства, бо вже кождый буде знати и розумѣти, що Иванъ Буракъ Придорожный — то що инше а Иванъ Буракъ Запоточный — то знову що инше. А за той кавалокъ поля, що черезъ помылку на Ивана Бурака Запоточного заинтабульованый, я зроблю процесъ и тото поле буде вже въ табулѣ на тебе записано«.

Але богатый Иванъ Буракъ взявъ собѣ другого адвоката и якъ бувъ процесъ за той кавалокъ поля, то той богачовый адвокатъ крутивъ въ судѣ якъ мôгъ, щобы брехня була на верха. »То всьо одно — каже — чи поле буде въ табулѣ записане на того Бурака, чи на того Бурака, бо то Буракъ и то Буракъ. А зрештою — каже — мôй Буракъ, то е справедливый Буракъ — а тамтой другій, то не Буракъ«. А потому дальше той богачовый адвокатъ такъ крутивъ: »Той бѣдный Буракъ не мае права писати ся Придорожный, бо хочь вôнъ при дорозѣ мешкае, але то нѣгде не е записано: анѣ въ метрицѣ анѣ въ табулѣ. А зрештою — каже — тотй оба Бураки — то оденъ Буракъ, бо коли оба одно имя мають, то видко, що то оденъ чоловѣкъ«.

Але судъ не хотѣвъ довше тои брехнѣ слухати и выдавъ такій вырокъ, що поле належить до бѣдного Ивана Бурака, бо вôнъ собѣ тото поле за свои грошѣ купивъ, а щобы вже больше не було баламутства, то бѣдный Иванъ Буракъ мае писати ся: Иванъ Буракъ Придорожный. Таки правда выйшла на верхъ. И вôдъ того часу не було вже больше баламутства, бо кождый знавъ, що Иванъ Буракъ Придорожный — то що инше, а Иванъ Буракъ Запоточный — то знову що инше.

Що отся притча значить?

Отакъ розказали мы вамъ казку, а теперь вамъ скажемо, що она значить. Той бѣдный Иванъ Буракъ — то нашъ рускій народъ. Що нашъ народъ бѣдный — то вы самй знаете найлѣпше, а що нашъ народъ е рускій, то также знаете. Але може того не знаете, що зъ нашимъ народомъ дѣе ся таке саме баламутство, яке було зъ тымъ бѣднымъ Иваномъ Буракомъ.

Бо кромѣ нашого руского народу ще є другій народъ, що также называе ся »рускій« а властиво: »русскій«. Той другій рускій народъ — то Москалѣ або Россіяны.

Москалѣ говорять зовсѣмъ инакшою мовою, замешкують иншу краину, мають иншй звычаѣ и иншу вдачу — та проте они звуть себе рускимъ народомъ; кажуть: мы »русскій« народъ або: мы »русскіе«.

Якъ видите, Русины и Москалѣ, то такъ, якъ тй два сусѣды, що однаково звуть ся: Русины — то такъ, якъ той бѣдный Иванъ Буракъ, а Москалѣ — то такъ, якъ той богатый Иванъ Буракъ, бо Москалѣ — нашй сусѣды (въ старôмъ краю), але богачѣ, бо мають свою власну державу и свого власного царя.

И намъ, рускому народови, нѣчого-бъ то не вадило, що Москалѣ звуть себе рускимъ народомъ и мають таке саме имя, якъ мы, якъ бы то на тôмъ лише стало. Бо й бѣдному Иванови Бураковi не въ тôмъ була кривда, що вôнъ называвъ ся Иванъ Буракъ и его сусѣдъ Иванъ Буракъ, але въ тôмъ була ему кривда, що черезъ те дѣяли ся всѣлякй баламутства, що черезъ те мусѣвъ бѣдный Иванъ за богатого Ивана податокъ платити и арешты вôдсиджувати, що черезъ те бѣдный Иванъ мало свого ґрунту не стративъ. Такъ само и намъ, рускому народови, не тымъ дѣе ся кривда, що Москалѣ называють себе рускимъ народомъ, але тымъ, що зъ того выходять всѣлякй баламутства и клопоты, котрй намъ вже дуже много зашкодили и теперь не помалу шкодять.

Такъ якъ той богатый Иванъ Буракъ хотѣвъ вôдобрати ґрунтъ вôдъ бѣдного Ивана Бурака, и казавъ: то мôй ґрунтъ, бо то я называю ся Иванъ

P. 15

*) За галицкою „Свободою“ подаемо сю дуже поучаючу притчу въ науку гробарамъ нашои рôдной мовы.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

»арештантскія роты по году« а опôсля въ »ссылку въ Закавказе«. Всѣ они потѣшають ся словами Ис. Христа: »мене переслѣдували, будуть переслѣдовати и васъ за имя мое«.

И чимъ рядъ острѣйше забираесь до сектантôвъ, котрыхъ до теперь начислено до 153, то тымъ они ще бôльше множать ся. Нѣчого не помагають нѣ тюрмы, нѣ ссылки, нѣ Закавказе, нѣ Сибиръ або добровôльно примусова еміґрація въ Канаду. Видно, що тяжко боротись темнôй церковнôй силѣ въ самôй богоспасаемôй Россіи, а ту ще имъ захотѣлось мати америк. гр. кат. Русинôвъ, наверне не котрыхъ до россійско-православнои церкви тутешна міссія взяла собѣ за цѣль — якъ сказавъ недавно міссіонаръ — просвѣтитель, недовареный »русскій« свящ. Хотовицкій.

Реформа каторги и ссылки.

Недавно рознесли газеты по цѣлôмъ свѣтѣ, що мае завестись реформа що до каторги и ссылки, особливо въ Сибиръ; а адміністративный способъ арештованя и ссыланя особливо политично пôдозрѣлыхъ людей мае цѣлкомъ занехатись. Сибиръ — пôсля гадки деякихъ — ставъ нѣбы днесь за тѣсный для всякого рода »переступниковъ, уголовныхъ, политическихъ и сектантовъ«; — а по друге — коли небавомъ желѣзниця зачне перебѣгати вздовжь цѣлу Сибиръ та тымъ самымъ чужа культура зачне тамъ заглядати, то заселюване Сибира переступниками не вôдповѣдне. Тымчасомъ то всьо неправда. Найновнѣйшѣ вѣсти показують, що ссылка въ Сибиръ тревае дальше, а способу адміністративного навѣть не думають покидати, о чôмъ свѣдчать численнѣ арештованя по всѣхъ кутахъ »великои Россіи« якъ: Петербурзѣ, Кіевѣ, Варшавѣ и ин.

Чому оно такъ?

Длятого такъ, що россійска держава зô своимъ рядомъ належить до найтемнѣйшихъ силъ на свѣтѣ. Тамъ до свѣтла не россійско-державного не допускають; тамъ нема свободы печати, слова зборôвъ; однымъ словомъ тамъ абсолютизмъ. Той абсолютизмъ и ту темноту пôдтримують: церква, войско, школа и урядъ; однымъ словомъ россійско-державный патріотизмъ, якій благотворительне общество и россійскій панслявизмъ (любовь и еднôсть всѣхъ славянъ пôдъ нагайкою руского царя) вы хваляють и ширять за помочею рубликôвъ мѣжь всѣми Славянами. За подвижниковъ церкви, школы и ряду вже чулисьте и почуете неравъ, а теперь оповѣмъ зъ житя войскового.

Выховане вôйскове полягае въ тôмъ, що зъ чоловѣка мае стати послушна машинка, а крôмъ того вмовляють въ него »войскову честь«, котра есть инша у жовнѣра, а инша у офіцера (офіцерскій гоноръ). Оскôлько се добре, то знаемо зъ тыхъ надъужить, якихъ допускають ся вояки на цивіляхъ въ конституційныхъ державахъ. А що доперва думати въ Россіи, де кождый офіцеръ выставляе свою честь тôлько за царя. Войскова пиха нѣбы той гоноръ найбôльше дають ся въ знаки на окраинахъ Россіи, де народъ чужій або мѣшаный та для самоволѣ бôльше безкарности.

Ось що зайшло въ Ташкентѣ. Оденъ офіцеръ побивавъ свою жену, а другій, що мешкавъ у него, вступивъ ся за женою. За то побивъ его першій и справа опинилась въ судѣ присяглыхъ; обжалованого боронивъ мѣсцевый адвокатъ и редакторъ »Русского Туркестана«, Сумперъ, котрый мавъ сказати въ судѣ: що панове офіцеры въ день мучать конѣ, а въ почи свои жены. Се дуже неподобалось полковникови Сташевскому, проте въ бѣлый день напавъ Сумпера въ его помешканю и, спаривши нагайкою, обѣцявъ убити якъ пса, если про се поважить ся написати въ своѣй газетѣ. Сумперъ таки написавъ, але цензоръ ту новинку выкрисливъ. Однакъ начальникъ города и пріятель Сташевского, котрый пôсля права достае также оденъ примѣрникъ ще нецензурованой газеты, сказавъ те Сташевскому. А той вôдправивъ ся до Сумпера, а не заставши его дома, побѣгъ до суду, де той заступавъ справу, и тамъ на мѣсци вымѣру справедливости середъ людей въ бѣлый день загнавъ Сумперови въ груди кулю, а самъ спокôйно пôйшовъ собѣ домôвъ, якъ бы нѣчого не сталось. На похоронахъ Сумпера було богато людей, его заступникъ мавъ надгробну бесѣду, але коли хотѣвъ тôлько говорити за се, що сталось зъ небôщикомъ, то хоръ сейчасъ зачинавъ „вѣчная память", бо такъ приказала полиція. Публика була дуже озлоблена, але Сташевского навѣть не арештовано, бо вôнъ нѣбы убивъ невинного чоловѣка въ оборонѣ вôйсковои чести; судъ вôйсковый наложивъ легку кару, але Сташевскій сподѣесь, що царь его яко вѣрного свого „сына отечества" увôльнить, якъ се мало мѣсце въ иншôмъ подôбнôмъ случаю.

А що на те россійскі часописи?

Россійскі часописи безъ вынятку не могуть о такихъ справахъ писати, бо если не вôльно писати про голодъ та зъ голоду вмираючихъ тысячи селянъ, то тымъ бôльше за такі рѣчи якъ: сектантство, рухъ политичный, робôтничій та рôжнѣ надъужитя ряду, а если хочуть конче писати, то мусять писати такъ, щобъ вся правда була по сторонѣ ряду, бо въ противнôмъ разѣ певно ихъ не погласкають. То-жь не дивуйтесь, що минувшого року за такі рѣчи въ Петербурзѣ застановили одну газету на все, 4 на 4 мѣсяцѣ, а на 16 иншихъ наложено иншѣ кары.

А якъ заховуесь россійска публика?

Россійска суспôльность чи тамъ „русскіе люди" — якъ пише часопись „Наканунѣ" ч. 11., що выходить въ Лондонѣ — „се нищіе духомъ. По правдѣ, що за дивный народъ! — въ дома брудъ, насильство, розбôй, грабѣжь, убожество, темнота и всьо, що хочете. Думають, що лѣпше и не може бути и критикують гнилый западъ, метаючи громы. Въ Франціи комедія Дрейфуса. И всѣ людцѣ та часописи розправляють о упадку французкои націи и республики. Але що тамъ на улици збито 2000 студентôвъ таки пôдъ носомъ, се нѣкого не интересуе, наче-бъ се сталось не въ столици россійскои державы. Анллійцѣ бьють Буровъ — се певно и пôсля думки россійскои суспôльности — рѣчь варварска, але що таки въ Россіи угнетають Малоросовъ, Поляковъ и иншихъ, бють та замыкають робучихъ, вôдберають остатки конституціи Финляндіи, — о тôмъ пша! — наче бъ се дѣялось що найменше въ Бразиліи." И такъ поступае россійска публика все. А если вже конче за щось прійдесь доторкнути, то скоро зашумить нагайка або тупне жандармъ, то все залазить въ мышачѣ дѣры, щобы опôсля знову вылѣзти розправляти про гнилый западъ. Такій россійскій порядки! А якъ они сильно вгрызлись въ тѣло россійскои суспôльности, то можемо судити зъ того, що навѣть такі велиты духа якъ графъ Левъ Толстой, писатель и найбôльшій мыслитель, не пографили цѣлкомъ высвободитись. Ось друкуесь за границею (въ Россіи не вôльно) его романъ (повѣсть) »Воскресеніе«, въ котрôмъ описуе также деякі особы и подѣѣ зъ житя россійскихъ революціонерôвъ; а описуе неразъ такъ поверховно, що приходить ся думати, що не знае докладно історіи руху революційного россійского, а деякі описы революціонерôвъ выходять наче простѣ розбôйники.

Взагалѣ россійску суспôльность, безъ взгляду на народности, станы и вѣроисповѣданя, можемо подѣлити на три части. Перша — се рядъ зô своими духовными, войсковыми и свѣтскими услужниками та батюшкою-царемъ въ головахъ, котрѣ всьо держать въ своѣй темнôй силѣ пôдъ девизою »па сьому быть«; друга — се тѣ живѣ струѣ рôжныхъ сектантôвъ, революціонерôвъ и робôтниковъ, котрѣ вѣчно воюють зъ першою; трета часть середна — се та вельми горлата маса, що критикуе гнилый западъ, бачить всьо зло по всѣхъ закуткахъ свѣта, а не хоче бачити того, що дѣесь пôдъ носомъ.

Тому справедливо можемо сказати за авторомъ статіи: »Нѣсколько словъ ко рускому обществу« (Наканунѣ ч. 11.) »правда, много есть злого на западѣ, но не повиннѣсьмо забувати, що то всьо есть и въ Россіи; кромѣ того въ Россіи есть ще множество гôршого, чого на западѣ нема; то всьо добре, що есть въ Россіи, есть и на западѣ, але кромѣ того на западѣ есть ще много лѣпшого, чого нема въ Россіи.« Коли такъ стане задѣвлятись россійска суспôльность вся, тогды допера буде можна думати о поправѣ россійско-державныхъ вôдносинъ на лучше. Однакъ нѣмъ до того прійде, то наразъ для насъ кождого Русина повинна бути и есть найсимпатичнѣйшою частиною россійскои суспôльности та друга, въ котрôй бачимо правдиву лучшои долѣ для цѣлои Россіи, а тымъ самымъ и для нашихъ рôдныхъ братôвъ тамже.

А. Левковъ.

Вѣсти зъ Америки.

Першій рускій баль и театральне представленє въ Ню Йорку.

Дня 17. февр. товариство им. Ивана Наумовича устроило баль зъ театральнымъ представленемъ »Сатана въ бочцѣ«, спѣвами, декламаціями и зъ забавными бесѣдами.

Помимо страшнои бурѣ, народа зôбралось досыть богато, переважно зъ самого Ню Йорку, бо зъ иншихъ мѣсцевостей люде не могли прійти задля великои снѣжнои бурѣ. Мѣжь иншими було богато значнѣйшихъ Чеховъ.

Около 9-ои годины уставлено крѣсла въ ряды и всѣ спокôйно заняли мѣсця. Коли все утихло, пôднесла ся заслона и хоръ вôдспѣвавъ »Миръ вамъ братя«. Всѣ приняли пѣсню оплесками. По скôнченю пѣсни выступила сестра зъ братства св. Ольги, Юстина Ґаль и зъ жаромъ вôддекламовала »У любови сила наша«. Въ декляматорку нагороджено оплесками. Потому выступили Анна Малецка и Павло Бѣлорускій и въ дуетѣ вôдспѣвали »Рôдимый краю«. Народъ зъ одушевленемъ слухавъ рускои пѣснѣ та звучныхъ голосôвъ и спѣваковъ нагороджено великими оплесками. Вôдтакъ выйшли на сцену Викторъ Гладикъ и Поликарпъ Брода и представили »Глухого Гриця и его кума«. Гостѣ заходились вôдъ смѣху. Но чувство кождого змѣнилось, бо заразъ выступивъ Яковъ Кода и вôддеклямувавъ »Хто рано встае, тому Богъ дае«. Зъ декламаціи вывязавъ ся знаменито и всѣ нагородили его оплесками. Вôдтакъ выступили Иванъ Парылякъ, Симеонъ Ядловскій и Павло Бѣлорускій, та показали смѣшну штуку зъ фляшкою »сальцеру«. Кождый мусѣвъ смѣяти ся, а по скôнченю оплескамъ не було конця. Но всѣ утихли, коли выступили на сцену Викторъ Гладикъ и Павло Зятикъ та представили двохъ кумôвъ »Гриця и Василя«, що говорили про хору жену. Вкôнци хоръ вôдспѣвавъ »Козакъ пана«. По скôнченю пѣсни В. Гладикъ попросивъ гостей, щобъ всѣ заховали спокôйно, доки тѣ, що будуть представляти »Сатана въ бочцѣ«, уберуть ся. За той часъ приграла музыка. Коли заслона пôднялась Феська (Анна Малецка) убрана въ порядне лемкôвске убранє, втѣсѣ не було конця. Не годенъ я розбирати, якъ выпали поодинокі части, скажу однымъ словомъ, що всѣ вывязали ся зъ своихъ роль знаменито. Акторы були якъ штучно поприбираня, що нѣхто не мôгъ розпôзнати. Особливе вражѣнє зробила своимъ правдивымъ вôдданемъ роль Феська — Анна Малецка, жена Ивана Малецкого, за що зôстала нагороджена великимъ букетомъ зъ живыхъ цвѣтôвъ. Тутешнѣ дѣвчата не могли надивити ся, якъ руска жена може щось подôбного робити, щобы не смѣяти ся. Теперь тѣ, що мають троха олѣю въ головѣ, набрали великои охоты до театру. Всѣ хотѣли бы якъ найскорше грати въ театрѣ. Смѣхамъ и оплескамъ не було конця, такъ, що треба було чекати кôлька хвиль нѣмъ гостѣ утихли. На лици кождого малювалась невыказана радôсть, кождый любувавъ ся рускою пѣснею, рускимъ словомъ.

По скôнченю заграла добôрна музыка и почались веселі танцѣ. Вôдтакъ В. Гладикъ въ коротких словахъ подяковавъ всѣмъ гостямъ за прибуте на баль, та заохотивъ всѣхъ, щобъ громадно приступали до братства, бо тôлько въ той способъ зможемо прійти до

Буракъ — такъ само и Москалѣ хочуть вôдобрати нашому рускому народови его землю. Ба, землю вже вôдобрали, бо найбôльша часть рускои краины належить до Россіи, пôдъ московского або россійского царя — и тамъ найбôльше жіе Русинôвъ.

Тотѣ Русины, що жіють пôдъ московскимъ царемъ, называють себе также Украинцями, а свѣй рускій край — Украиною. Колись мала Украина своихъ князѣвъ а потому своихъ гетьманôвъ и була самостôйною державою, але прійшла Москва и сказала такъ: »ваша Украина — то рускій край и въ нѣй мешкае рускій народъ; а що Москва — также рускій край и рускій народъ, отже то е нашь край и нашь народъ«. И тодѣ Москва прилучила Украину до себе, такъ якъ бы то бувъ московскій край. Цѣлкомъ такъ само, якъ той богатый Иванъ Буракъ прилучивъ до свого ґрунту поле бѣдного Ивана, бо — каже — тото поле записане на Ивана Бурака, а я называю ся Иванъ Буракъ, то оно мое.

Але то на тôмъ не конець, що Москалѣ забралы намъ нашу руску землю; теперь, то они вже вôдбирають намъ нашу руску мову. Бо тамъ въ Россіи, пôдъ московскимъ царемъ, наша рôдна, красна руска мова заборонена пôдъ карою; нашимъ Братамъ Русинамъ або Украинцямъ, що жіють въ Россіи, не вôльно въ рускôй мовѣ анѣ книжокъ друковати, анѣ газетъ выдавати; тамъ не вôльно въ школѣ рускі дѣти рускою мовою учити, а въ церкви не вôльно проповѣдь говорити. Тамъ въ Россіи всьо мусить ити по московски — а по руски, то нѣчого не вôльно, а якъ котрый Русинъ вôдважный и за своею мовою обстане, то заразъ закують его въ кайданы и на Сибиръ або до тюрмы. Бо Москалѣ кажуть, що то ихъ московска мова — то е справедлива руска мова и тому хочуть, щобы и Русины по московски говорили. А за нашу руску мову то Москалѣ говорять, що она »хахольска«, т. зн. хлопска, проста мова, що она нѣчого не варта и еи забороняють.

Также и той богачовый адвокатъ говоривъ: »То мôй Иванъ Буракъ — е справедливый Иванъ Буракъ — а тамтой, — то нѣ, тамтой бѣдный — то нѣчого не варта«.

Бо такъ, якъ той богатый Иванъ Буракъ наймивъ собѣ бувъ фальшивого адвоката, щобы людску кривду накручувавъ на богачову правду, такъ и Москалѣ наймають собѣ также своихъ адвокатôвъ, щобы рускій народъ и руску мову на московскій ладъ накручували. Тотѣ люде, що накручують рускій народъ и руску мову на московске, — называють ся москвофілы. Такъ якъ той богачевый фальшивый адвокатъ говоривъ: »нема двохъ Ивановъ Бураковъ — лише е оденъ Иванъ Буракъ, бо коли имя одно, то и чоловѣкъ оденъ« — также-жь и москвофілы говорять: »нема двохъ рускихъ народôвъ — лише оденъ рускій народъ, бо коли имя одно, то и народъ оденъ«.

И такъ якъ той фальшивый богачовый адвокатъ уживавъ всѣхъ способôвъ, щобы тому бѣдному Иванови Буракови справу попсувати, щобы той бѣдный Иванъ не прійшовъ до свого ґрунту — такъ само и нашѣ москвофілы, де лишь можуть, шкодять и киринять нашôй рускôй народнôй справѣ. Найбôльше шкодять москвофілы тымъ, що сѣють межи Русинами незгоду и роздоръ, баламутять руску интеліґенцію и рускихъ хлопôвъ и розбивають насъ, Русинôвъ, на двѣ партіи: одну, що тягне за своимъ, а другу, що тягне за московскимъ. Тѣ москвофілы не хочуть тримати разомъ зъ всѣми Русинами, ино всьо робять окреме и всьо на перекôръ. Заложили собѣ Русины товариство »Просвѣта«, щобы нашь народъ просвѣтивъ ся и економічно пôднѣсъ ся — то москвофілы до того не пристали, але на перекôръ заложили собѣ свое окреме »Общество им. Мих. Качковского« — а »Просвѣтѣ« и читальнямъ »Просвѣты«, де ино можуть, тамъ шкодять. Напротивъ »Свободы« выдають »Русское Слово«, напротивъ »Дѣла« выдають »Галичанина«, напротивъ политичного товариства »Народна Рада« мають свое политичне товариство »Русская Рада«. И такъ всюды розбивають они Русинôвъ на двое, и тымъ дуже Русинамъ шкодять, бо черезъ те Русины не мають силы, що разомъ не тримають ся. Москвофілы дуже шкодять ще и тымъ, що хочуть завести середъ Русинôвъ московску мову, хочуть, щобы Русины вôдрекли ся своеи мовы, а зачали говорити и писати по московски. Москвофілы кажуть, що наша рôдна руска мова, то лише для »пастухôвъ« пасуе, лише для хлопôвъ и взагалѣ для простого народу, а руска интеліґенція, духовна и свѣтска повинна говорити и писати по московски, бо то паньска мова. Якъ бы у насъ такъ стало ся, якъ москвофілы хочуть, то тодѣ наша руска интеліґенція вôдчужила бы ся вôдъ простого народу, бо интеліґенція говорила бы по московски, а простый народъ по руски — а се було бы дуже зле для нашои хлопскои рускои справы, якъ бы руска интеліґенція не тримала зъ простымъ сѣльскимъ народомъ. А була бы зъ того ще и друга шкода: бо интеліґенція выдае газеты и книжки; то-жь якъ газеты и книжки будуть друкувати ся московскою мовою, то нашь сѣльскій народъ не буде мôгъ тыхъ книжокъ и газетъ зрозумѣти, не буде ихъ читати и лишить ся темный, непросвѣченый.

Такъ то москвофільска робота веде до того, щобы нашь народъ вôдрѣкъ ся своеи мовы и щобы переставъ бути окремымъ народомъ; москвофільска робота веде до того, щобы роздѣлити всѣхъ Русинôвъ на двѣ партіи, — щобы розлучити интеліґенцію вôдъ простого народу, — щобы простый народъ лишивъ ся темный — и щобы такимъ чиномъ нашь рускій народъ не мôгъ нѣколи прійти до лѣпшои долѣ.

А зъ чого тота москвофільска робота походить? А не зъ чого иншого — лише зъ того баламутства, що е два рускі народы, а одно имя мають, зъ того, що Москалѣ также называють себе рускимъ народомъ, а свою мову — рускою мовою.

То що-жь намъ робити, щобы не було того баламутства тай тои бѣды, яка и зъ него выходить? А мусимо такъ робити якъ зробивъ той бѣдный Иванъ Буракъ; мусимо себе вôдрôжнити вôдъ того другого руского народу. Такъ якъ бѣдный Иванъ Буракъ называвъ себе: Иваномъ Буракомъ Придорожнымъ, щобы себе вôдрôжнити вôдъ богатого Ивана Бурака, такъ и мы, щобы себе вôдрôжнити вôдъ московско-руского народу, мусимо себе называти: украиньско-рускимъ народомъ. То тодѣ и мы самѣ и цѣлый свѣтъ буде знати, що **московско-рускій народъ — то що инше, а украиньско-рускій народъ — то знову що инше**. И тодѣ не буде вже нѣякого баламутства

славы. На представленю були також Чехи, що зъ цѣкавости прiйшли подивитись якъ Русины бавлять ся. Всѣ були дуже задоволенiй. То-жъ товариство наше заразъ по бали постановило дати если не баль, то бодай саме представлене и вже В. Гладкѣ що попереднымъ представленемъ занимавъ ся и все такъ красно вычивъ, выготовивъ нову штучку: „Арендаръ."

Вже бы часъ, щобы Русины всюда замѣсть звычайныхъ балѣвъ устроювали балѣ зъ представленемъ, бо на бали, де крôмъ вiски и пива нашъ чоловѣкъ нѣчого не бачить, бувае неразъ велика деморалiзацiя, пiятика, сварнѣ та бiйки, зъ чого корыстають полiсмены и скваєры. На баляхъ зъ представленями того нема о чôмъ свѣдчать такiй вôдбувшiи ся балѣ въ Мейфiльдъ, въ Олифантъ, Шамокiнъ и Ню Йорку, бо нашъ чоловѣкъ бачивши щось цѣкавого, наберае иншого чувства, та замѣсть говорити якiсь мерзкiй рѣчи, зъ чого звычайно повстае сварня и бiйка, говорить о тôмъ, що бачивъ та чувъ.

Симеонъ Ядловскiй.

Вѣсти изъ старого краю.

Галичина. Ахъ, Боженьку святый, нема то лѣпше нѣгде въ свѣтѣ якъ въ блаженнôй Галилеѣ, особливо для тыхъ избранныхъ, хрещеныхъ и нехрещеныхъ панкôвъ — тыхъ будучихъ святыхъ „Polski od morza do morza." Народъ простый втѣкае въ свѣтъ за очи въ чужину, а они бавлять ся за краденiй грошѣ и будують Польщу. Ось 19. м. м. принесли дроты вѣдомость, що у Львовѣ выкрыто тайне товариство, котре займалось вôдбудованемъ Польщи одъ моржа до моржа. А чiкагôвскiй польскiй газеты тутешнiй се потверджують. Чи не смѣхъ! Мы Русины противъ того ничь не маемо, най собѣ ту Польщу будують, только най дадуть спокôй Русинамъ, бо якъ рускiй хлопъ прозрѣе и хопить до рукъ бичь, то буде не жартъ.

Для тыхъ всѣхъ „вельце заслужоныхъ менжуфъ", до котрыхъ прилепли чужiй тысячѣ, а котрiй ще не вспiли перенестись на лоно Авраама посередствомъ куль револьверовыхъ, мають основати пантеонъ (приютъ для заслуженыхъ) бо той ц. к. въ Станѣславовѣ може бути за малый.

— У Львовѣ почала выходити нова смѣшна газета руска „Комар." Редакторъ тои газеты каже: що хоть бѣда — то гоцъ; а такiй — бачите — вдавъ ся вченый, що докладно выраховавъ, кôлько рускiй митрополитъ давъ на новый рôкъ на народнiй цѣли. Попередники теперѣшного митрополита звыкло давали новорôчне на народнiй цѣли, отже и теперѣшный митрополитъ, хотячи заховати старый, добрый звычай, дарувавъ: **000000** коронъ.

— У Львовѣ вôдбули ся загальнiй зборы товариства „Просвѣта", котре мае цѣль пôдносити культурно и економiчно простый народъ. Се товариство найстарше, найбôльше заслужене и найчисленнѣйше. Днесь оно числить надъ 7 тысячь дѣйсныхъ членôвъ (хоть якъ на Русинôвъ се дуже мало), мае 19 фiлiй по краю и 916 читалень, въ котрыхъ есть надъ 36 тысячь членôвъ. Головою товариства на ново зôставъ выбраный д. Романчукъ.

— Дня 4. лютого м. м. вôдбувъ ся концертъ въ память 39 роковинъ смерти Тараса Шевченка заходомъ товариства ремѣсникôвъ „Зоря."

— Тягнене льосôвъ дякôвскои льотерiи вôдбуде ся 10. и 11. жовтня 1900 р. Такихъ льосôвъ мѣжъ американьскими Русинами мае розпродатись 1000. А 21. сѣчня вôдбулось вѣче рускихъ дякôвъ и польскихъ орґанiстôвъ для уреґульованя ихъ вôдносинъ. Се значить, що спôльнiй справы суть мѣжнароднiй.

— Недавно продуковавъ ся у Львовѣ хоръ панѣ Славяньскои и дававъ концертъ на балалайкахъ. А що панѣ Славяньска выдрукована свои афiши лишь по россiйски и польски, то таки спôткала еи несподѣвана котяча музыка, яку выправили польскiй студенты нѣбы за те, що дае представленя въ рôчницю польского повстаня. Русины на концертъ не прiйшли, тому що зъиґнорувала Русинôвъ, друкуючи оголошеня лишь по польски и россiйски. А коли зачала давати концерты по иншихъ мѣстахъ всхôдной Галичины и робила такъ само, то Русины не только що не приходили на представленя, але ще й бештали по газетахъ. Въ той способъ примушена панѣ Славяньска шанувати чуже, выдрукована оголошеня и въ нашôй бесѣдѣ, а до газетъ написала, що такъ мусѣла робите, бо таке условiе поставило галицке намѣсництво! Се нове чудо!

Зъ Украины пише въ „Громадскiм Голосi" ч. 4. нашъ братъ, що его спôткало недавно. Ото вôнъ выбравъ ся въ одно село харкôвскои ґубернiи и взявъ зъ собою до 100 книжочокъ, такихъ якъ: „Тополя" и „Катерина" Шевченка, „Покинута в лiсi дiвчина" Грiнченка, „Приятелi" Левiцкого и иншiй. Тiй всѣ книжочки дозволенiй россiйскою цензурою для народу; часть ихъ роздавъ вôнъ людямъ даромъ, а часть давъ учителеви народнои школы для роздачи школярамъ. Учитель похваливъ ся передъ попомъ, котрый доперва рôкъ попуе, отже ще дуже молодый; а той обôбравшись за жандарма, забравъ тiй книжочки и вôдославъ до уряду, зробивши доносъ, бо попы мають тамъ наказъ про всьо доносити, що дѣесь въ парохiи. Такихъ то голосителѣвъ правды выховуе россiйскiй рядъ. Се не священики, але шпiоны въ церковнôй одежи. А такими хочуть ущасливляти и тыхъ американьскихъ Русинôвъ, що въ своѣй темнотѣ прилучились до россiйскои церкви.

и не буде тои всьои бѣды, що зъ того баламутства выходить.

Мы свого имени не зрѣкаемъ ся; мы є рускiй народъ и наша мова є руска мова, але до того руского имени мусимо приложити додатокъ: украïньскiй и называти себе украïньско-рускимъ народомъ, а нашу мову: украïньско-рускою мовою — щобы нѣхто не мôгъ баламутити, що нашъ народъ и московскiй народъ — то одно.

А украïньско-рускимъ народомъ мусимо себе называти ще и тому, що „Украïна" — се осередокъ нашои рускои землѣ, що на Украïнѣ є Кiевъ, мати всѣхъ рускихъ городôвъ, що на Украïнѣ княживъ Володимиръ Великiй, що охрестивъ цѣлу Русь, що на Украïнѣ були Козаки, що боронили нашъ народъ передъ нападами Турковъ и Татаръ а потому передъ кривдами польскои шляхты; що на Украïнѣ гетьманувавъ батько Хмельницкiй, що высвободивъ цѣлый нашъ народъ вôдъ ляцкого ярма; що Украïна дала намъ Ив. Котляревского и Тараса Шевченка, великихъ поетôвъ, що збудили нашъ народъ до нового житя!

То-жъ памятайте, Братя, що вы украïньско-рускiй народъ, що вы украïньско-рускi хлопы! Памятайте то собѣ добре, бо инакше впадемо въ таку напасть, якъ бѣдный Иванъ Буракъ Придорожный.

НОВИНКИ.

—Памятайте на „Руско-Народный Домъ Емiґрацiйный въ Америцѣ" и присылайте чимъ скорше жертвы до редакцiи „Свободы"!

Зъ боєвища.

Въ долинѣ, надъ рѣкою Модеръ, англiйскiй генералъ Робертсъ зъ 50 тысячною армiею обступивъ бурiйского генерала Кронжа, що мае 7 тысячь воякôвъ. Буры держать ся вже тыждень противъ такои переваги Англiйцѣвъ и кажуть, що бити ся будуть до послѣднои каплѣ крови, а не пôддадуть ся. Англiйцѣ стрѣляють на нихъ зô 101 арматъ, що робить великi спустошеня. Бурiйскiй генералъ не приняв ласки англiйского генерала, що хотѣвъ послати Бурамъ своихъ лѣкарôвъ, та позволивъ дѣтямъ и женамъ выйти зъ обозу. Всѣ цѣкавлять ся дуже тою битвою, хоть кождый на певно знае, що генералъ Кронжъ въ остаточности мусить пôддати ся.

Перехитривъ.

Зъ Манiлѣ подають дуже сензацiйну новину про Агвiнальда. Американьскi жовнѣры хопили якогось чоловѣка и посадили его на два тыждѣ до арешту. По вôдсидженю кары, выпущено его на волю, а тымъ чоловѣкомъ бувъ самъ Агвiнальдо, що такъ бувъ перебраный, що нѣхто его не пôзнавъ. Коли Агвiнальдо бувъ уже на волi, написавъ листъ до заряду вязницѣ, дякуючи за людске зъ нимъ обходженє ся.

Старайно ся чимъ скорше, мати свôй рускiй домъ емiґрацiйный.

До товариства „Р. Н. Д. Емiґр. въ Америцѣ" приступили до теперъ слѣдуючiй братства:

Брат. св. Пет. и Пав. въ Джерзи Сити, Н.Д.
" " Ольги " " "
" " Володимира " Ансонiя, Конн.

Понеже вже высланiй вôдозвы до всѣхъ нашихъ рускихъ братствъ, длятого просимо умыльно всѣ нашiй прочiй рускiй братства пôддавати нашiй вôдозвы пôдъ голосоване на найблисшихъ мiтинґахъ и вступати чимъ скорше въ члены нашого товариства, бо нашiй бѣднiй емiґранты все напливають и потребують чимъ скоршои помочи. Дня 10. лютого с. р. приѣхавъ зъ Тырявы Сôльнои, пов. Сянокъ, Стефанъ Тилька и понеже еще въ Бременъ чужiй аґенты (певно жидôвскiй) паговорили ему, абы въ Ню Йорку въ „кастль-ґарденъ" не показувавъ до нѣкого адресы, бо его навернуть назадъ до краю, то легковѣрный нашъ братъ такъ и зробивъ, и хотяй мавъ адресу до свого краяна Ивана Кичора, 526 Market Str., Newark, N. J. однакъ не показавъ комiсарамъ емiграцiйнымъ и певно були бъ его навернули назадъ до краю, если-бъ припадково не бувъ вставивъ ся за нимъ неварскiй Русинъ, котрый мусѣвъ дати одному чужому аґентови пять долярôвъ „куку въ руку" и по довгихъ тарапатахъ якось удало ся спасти нашого чоловѣка изъ „неволѣ вавилоньскои..." Если будемо мати свого аґента и дôмъ емiґрацiйный, тогды безъ гроша и безъ клопоту кождого нашого емiґранта достане ся зъ „кастль-ґарденъ", охоронить ся его передъ вызыскомъ и наше товариство займе ся дальшою его судьбою. Своимъ знакомымъ до старого краю напишѣть выразно, если хто ѣде до Америки, то мусить мати адресъ до якого небудь свого знакомого въ Америцѣ и треба его все показати въ „кастль-ґарденъ". Отъ видите, що нужда не спить, а взмагае ся, длятого просимо всѣхъ Русинôвъ и Русинокъ американьскихъ вступати въ наше товариство и присылати жертвы на разѣ еще до редакцiи „Свободы!" Понеже Семанъ Сосенко, зъ Юнкерсъ, не есть дальше въ нашôмъ комiтетѣ, зъ причинъ вôдъ комiтету независимыхъ, длятого обовязокъ секретаря нашъ комiтетъ поручивъ на дальше Конст. Кирчову.

Джерзи Сити 24. лютого 1900.

За комiтетъ товариства „Р. Н. Д. Е. въ Америцѣ":

О. И. Подгорецкiй, председатель. — К. Кирчôвъ, секретарь.

На шкôльный фондъ рускои молодежи зложили:

На фондъ шкôльный прислала руска громада зъ Olyphant, Pa. **$11.03.** Просимо дальше!

Касiєръ.

— **Маєшь дѣти?** Чому жь не запишете ихъ до „Р. Н. Союза?" Коштуе лишь 25 центôвъ на мѣсяць, а дѣти умирають дуже часто, частѣйше якъ старшiй.

„Американьскiй шляхтичь", образъ зъ житя рускихъ роботникôвъ, що бувъ помѣщеный въ фейлетонахъ „Свободы", выйде небавомъ окремою книжочкою.

ПОСМЕРТНI ВѢСТИ.

Андрей Филь, родомъ зъ Лукова, повѣту Лѣско, членъ бр. св. О. Николая въ Pittsburg, Pa. и „Р. Н. Союза" ч. кн. гол. 1723, дня 9. лютого зôставъ убитый въ фабрицѣ въ мѣсци 6 новымъ тягаромъ.

Вѣчная ему память!

ПОЧТОВА СКРИНКА.

Парохiяниновi въ Ansonia, Conn. — Вашои дописи помѣстити не можемо, хоть за ню дякуемо. Ваша допись за довга, не ясна, западто особиста и въ дечому минаесь зъ правдою. Такiй справы полагоджуесь въ дома, а не высуваесь ихъ на свѣтло, що зрештою не принесе пожитку. Крôмъ того не помѣщуемо дописей для „нашого власного добра", въ многôмъ самi собѣ противорѣчите, а тымъ самымъ кидаете на себе подозрѣнє.

Оголошене.

Пошукую Ваня Ковалича зъ Мушинки, въ Галичинѣ, брата мого бл. п. мужа, котрого потрѣбую въ преважнôй для мене справѣ спадковôй. Хто бы знавъ, де вôнъ проживае, зволить мене повѣдомити.

Евфрозина Ковалич, Terryville, Conn.

29—3

—ЕСЛИ—.

маете яке право, хочете продати або купити въ старôмъ краю грунтъ, достати сплатокъ або грошѣ щосте прислали до старого краю — удайте ся зъ тымъ до Пырча, въ Олифантѣ. Вôнъ вамъ добре зробить и порадить. Адресъ:

D. Pyrcz, Box 355 — Olyphant, Pa.

НОВI КНИЖКИ.

Кухарка руска або школа вареня	70
Споминъ зъ передъ десять лѣтъ А. Чайковского	60
Statisque des livres lithuaniens et appel de la nation Lithuanienne, по литовски, польски, французки, англiйски, нѣмецки	25
Чумаки, комедiя, 4 д. Тобилевича	20
Hungaro-Ruthenica, вôдб. зъ записокъ т. Шевченка	10
Картагеня и Романы	20
Облога Бушi, пов. Старицкого	20
Въ темрявi, драма Старицкого	20
Per pedes Apostolorum, Левенка	30
Орлеаньска дѣвчина Жанна д'Аркъ	
Загорьи	20
Титарiвна др. Кропивницкого	20

И много другихъ, можна достати въ книгарни читальнѣ им. Шашкевича.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Цѣнникъ высылаесь на жадане дармо

Рôздвяні свята на Украинѣ.

(Конець.)

Голодна кутя, 5. (17.) сѣчня. Приписаный пôстъ, що до котрого є правило: »Перша кутя (пôдъ Рôздво) до звѣзды, друга — до воды«. Въ той день варять такі самі стравы, якъ и на »Першу кутю« и зъ такими самыми обрядами кладуть кутю и возваръ на покутю. Пôсля вечѣрнѣ коло церкви святять воду, котру стараютъ ся берегти увесь рôкъ, якъ »згôдливу« и помôчну при людскихъ и товарячихъ хоробахъ. Наколи хто заслабне, дають єму пити сю воду и брызкають нею на слабого. Прійшовши зъ церкви до дому молять ся Богови, пють свячену воду, кроплять нею хату а вôдтакъ вже йдуть кропити нею усѣ будынки, посудину, статокъ, товаръ. Вважають на те, щобы передовсѣмъ дѣти ходили кропити: »все угадують, якъ маленькі, такъ щасливі, щобъ давъ Богъ щастя и въ домѣ, и въ поли, и въ дорозѣ«. Оденъ хлопець кропить водою, а другій йдучи заразъ за нимъ, пише на будынкахъ, посудинѣ и т. и. хресты крейдою а при тôмъ приговорює: »Разъ писну, разъ кусну«. И дѣйсно, кôлько вôнъ напише хрестôвъ, тôлько разъ вкусить пирога котрый несе на тарѣлцѣ. Товарови дають пити свяченои воды и ѣсти хлѣба, котрый незмѣнно лежавъ цѣлі свята на столѣ.

Сѣдаючи за стôлъ, кличуть вечеряти мороза: »Морозе-морозе, иди до насъ вечерять, та не морозь нѣ телятъ, нѣ ягнятъ, нѣ гусей, нѣ курей; не бій намъ нѣ пшеницѣ, нѣ жита…« (все на свѣтѣ згадують).

Пôсля вечерѣ идуть зъ макогономъ выганяти мороза: якъ швиргоне макогôнъ крôзь ворота, ажь загурчить. Трафляе ся, замѣсть мороза — макогôнъ трафляе въ прохожого. На той злучай выправдують ся: »А вôнъ нехай не ходить тамъ, де морозъ бѣга«. Проганяють макогономъ и кутю: бють въ рôгъ и приговорюють: »Вонъ, кутя, зъ покутя, а возваръ на базаръ!..«

Умѣлі ворожбиты ходять о пôвночи слухати, якъ Св. Духъ купае ся въ рѣцѣ и брати воду зъ рѣки для лѣченя. Можна и дома всыпати воды въ миску, прилѣпити до миски запалену свѣчку и дождати пôвночи: тодѣ вода возмутить ся, захвилюєть ся, такъ що повна стане миска. И ся вода »згôдлива« въ хоробахъ.

Въ той день такожь ходять вечеромъ пôдъ церкву слухати, де що будуть говорити.

Хрещене, 6. (18.) сѣчня. Рано ходять въ курникъ зъ помеломъ зганяти куры зъ сѣдала, щобъ квочки сѣдали. На рѣцѣ вырубають зъ леду хрестъ и вколо него огорожу, розмальовують єго фарбами: червоною, синьою и налѣплюють золоти слова. А якъ коли здумають на выхвалку выкôнчити, то ще зроблять иконостасъ зъ рôжными фіґурами; повыробляють лямпадки и хресты.

Въ часѣ свяченя воды, коли занурюють хрестъ у воду, хлопцѣ выпускають зъ рукавôвъ принесеныхъ дикихъ голубôвъ, николи такъ багато, що ажь неба не видно. Въ той часъ охотники стрѣляють зъ рушниць и пистолѣвъ, щобъ вовки розходились, щобъ ходили не точками, а по одному. При першôмъ выстрѣлѣ доконче швидше вхопити, що окаже ся попереду, кизякъ або палку: »якъ оце бишиха, або пальцѣ обрывають, такъ пôдкурюють нимъ«. Коли народъ розходить ся по домахъ, сыплять курамъ зерно: кôлько їде народу, тôлько буде й курей въ дома. Прійшовши до дому кроплять всюды свяченою водою и малюють хресты такъ само, якъ и днемъ передъ тымъ. Такъ само поять свяченою водою товаръ и дають ему того хлѣба зъ сôлю, що зберегавъ ся усѣ свята.

Обѣдъ починае ся остатками вчорашнои кутѣ и кôнчить ся возваромъ.

Дѣти зъ самого рана санкують ся цѣлый день по селу. Дѣвчата пôсля обѣду ходять вмыватись »на йордань«, щобъ красні були.

Иванъ Хреститель. 7. (19.) сѣчня. Збирають зъ покутя сѣно, приговорюючи: »Озваръ на базаръ, кутя зъ покутя!« Сѣно се беруть и кладуть лѣтомъ пôдъ стôжки збôжа, щобъ ихъ мыши не ѣли, пôдъ насѣдокъ, дають коровамъ, коли отелять ся, и мерцямъ кладуть пôдъ головы: »травичка все згôдлива«. Въ деякихъ мѣсцяхъ стирають написані крейдою хресты, щобъ куры неслись; а въ инших мѣсцяхъ лишають ихъ, бо кажуть, що вôдъ »паганки ихъ грызуть и ті, що на Хрещене пишуть, и ті, що на Страсти: кажуть, помагаєть ся«.

Иванъ Придотеча або Тôки-притôки, 8. (20.) сѣчня. Одні въ той день роблять, а другі святкують: »У цей день Рôздво було, не можна робити«. Починають лаштуватись прясти, мичуть мички. »Це вже прійшовъ Тôкъ-притôкъ, починокъ приволѣкъ«.

Сѣдаючи прясти, приговорюють: »Тѣритѣнъ-тѣритѣнъ, та изъ ста воретѣнъ та на мое одно!« Або ще й такъ: »Господи благослови въ добрый часъ почати и покôнчати: щобъ и прялось и хотѣлось, и на думцѣ вертѣлось«.

15. (27.) сѣчня. Деякі и въ той день не роблять: »У цей день було Рôздво«.

Окрôмъ описаныхъ звичаѣвъ въ часѣ Рôздвяныхъ святъ истнуе звичай водити козу або кобылу, то є перебиратись за козу або кобылу, причôмъ щобъ перебратись за кобылу вышукують черепъ зъ щелепами здохлои кобылы.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.